

# Téereb Danyeel — Juróom-ñeent fukk ak juróom-benn

*Feeñ ngërëm yi wax ci solo gu yaramu ci yëgleb Malaaka ñaareelu bi*

Jeff Pippenger

2024-02-28

Ci jamono yëngu doxal njëkk malaaka ak ñetteelu malaaka, ndigël bi man naa ko tàmbalee ci ndigëlu ñaareelu malaaka.

Ba loolu amoonaat beneen malaaka mu ko topp, naan: “Babilon dafa daanu, dafa daanu, dëkk bu mag boobu, ndaxte mooy ka nangu xeeti àddina yépp naan biiñu merum njuramam.” Peeñu 14:8.

Ñaareel bu ñaareel day fësal jëfandikoo waxi yonent bi ci ñetti yoon, ngir ñi bëgg a gis. Ñaareel malaaka mi dafay yégle njëg yonent, te wax ji mooy ne Babilon dafa daanu ñaari yoon. Mu tudde Babilon ne mooy “dëkk bu mag ba,” miñ ko xamale ci saar yi fukk ak juróom-ñari ak fukk ak juróom-ñetti ne mooy Babilon bu Jamono jii. Babilon bu Jamono jii dafa daanu ñaari yoon, te daanu ga ame na ndax moom moo tax ba xeeti xeet yépp naan “meram njaaloom.” Njaaloam am na ak buur yi ci suuf si. Jokkoo boobu may na ko mu jëfandikoo doole buur yi mu njaaloo ak ñoom ngir def ay “meram,” te loolu mooy fitna bi mu di wacce ci kaw nit ñi Yàlla di sàmm ci kóllëre.

Bii mooy njàngale, te njàngale bi mu diiré xeeti xeeti réew yépp naan, mooy njàngale gu dul dëgg gi wax ne jaamu jant dafay jur jàmm. Xeeti réew yépp nangoo “màndarga” sañ-sañam, maanaam jaamu jant giñ ko melal ci jaamu Dibéer. Nangug xeeti réew yépp gii “màndarga,” doole États-Unis moo ko yore, waaye loolu am na ci jamono ji xare yi di gëna tar, yi musiba bu ñetteelub Lislàam di indi ci kow suuf. Xeeti réew yi nangoo “bii” meram, sukkandiku ci digeb “jàmm ak kaaraange.”

“Léegi, ndax am na kàddu gi ma waxoon ne New York dinañu ko màbb ak géeg gu ñëw ci kaw? Loolu, mësuma ko wax. Li ma wax mooy ne, ba ma xoolée kër yu mag ya di yéeg fa, tawat ci tawat, ma ne: ‘Anaa ak ay xew-xew yu tiis lool lañuy am bu Boroom bi jógee ngir yëngal suuf si ak ragal gu réy! Kon kàdduy Peeñu 18:1–3 dinañu mat.’ Lépp li nekk ci ñett-fukki aaya yu juróom-ñett ci téereb Peeñu, artu la ci li di ñëw ci kaw suuf si. Waaye amuma leer gu jëm ci lu war a dal New York ci yeneen lu wuute, ludul ne xam naa ne bés bu nekk dina jot ba kër yu mag ya fa nekk dinañu daanu ndax nguug dooley Yàlla buy walbatiku, di soppiku. Ci leer gi ñu ma jox, xam naa ne yàqute nekk na ci àddina si. Benn kàddu rekk gu jóge ci Boroom bi, benn laal rekk bu jóge ci dooleem ju màgg ji, te tabax yu réy yii dinañu daanu. Dina am ay xew-xew yu ragal ba nun manunu koo xalaat.” Review and Herald, 5 Sulet 1906.

Bataaxalu ñaareelu malaaka bi am naat ñaattuwaat ci 11 Septàmburu 2001, ba kër yu mag yaa ci dëkk bi New York City daanu, ndax laal gu neew bu loxo Yàlla.

Yonent bi ne: “Gis naa beneen malaaka wàccé asamaan, te am na kàttan gu réy; suuf si leer ak ndamam. Mu woote ak baat bu dëgër ne: Babilon bu mag bi daanu na, daanu na, te mu nekk kërug rab yi” (Revelation 18:1, 2). Lii mooy benn xebaar bi malaaka bu ñaareel bi yégle woon. Babilon daanu na, “ndaxte moo naxé xeeti xeet yépp, naanleen biiñu meram njaaloom” (Revelation 14:8). Lan mooy biiñu boobu?—Ay njàngalem yu jubadi. Moo jox àddina bi sabbat bu dul dëgg, wuutu ko ak Sabbaatub ñenteel ndigël bi, te dellu wax fen boobu Seytaane jëkk a wax Eeb ca Eden—ne ruu am na dund gu deewee. Ay juumte yu bari yu bokk ak loolu la siiwal fu nekk, “di jàngale ndigëli nit ñi muy njàngale yu dogal” (Matthew 15:9).

«Ba Yesu tàmbaalee liggéeyam bu askan wi gis, moom dafa sellaloon Kër Yàlla gi ci ay toroxteem yu yàq te teddul. Te ci biir jëf yi mujj ci liggéeyam, am na ñaareelu sellalug Kër Yàlla gi. Noonu itam ci liggéey bu mujj ngir waare àddina si, ñaari woote yu wuute ñooñu dañuy ñëw ci kaw ñiir yi. Yégleb malaaka ñaareel bi mooy: “Babilon dafa daanu, dafa daanu, dëkk bu mag boobu, ndaxte moo naanloo xeeti xeet yépp biiñu biiñam, moom xaa lisu meram.” (Révélation 14:8). Te ci yuuxu kawé ga ci yégleb malaaka ñetteel bi, dëgg nañu baat bu joge asamaan ne: “Génneen ci moom, sama askan, ngir ngeen bañ a bokk ci ay bàkkaaram, te ngeen bañ a jot ci ay musiboom. Ndaxte ay bàkkaaram yegg nañu ba asamaan, te Yàlla fàttewul ay tooñam.” (Révélation 18:4, 5).» Selected Messages, téere 2, 118.

Diggante 11 Sàttumbar 2001 ak yoonu Dimas bi di ñëw ci gaaw ci États-Unis, ñetti aaya yu jëkk yi ci Apokalips 18 am nañu mat, ndaxte ci yoonu Dimas la woote gu ñuy génne Babilon tàmbaalee.

“Peeñu Yonn wi 18 di tegtal jamono ji nga xam ne, ndaxte dañu bañ a nangu waare wi ñetti xaaj yi nekk ci Peeñu Yonn wi 14:6–12, kerk bi dina agsi ba mat ci xaa lis ga malaaka ñaareel bi waxoon, te nit ñi Yàlla teewuloon ci Babilon dinañu leen woowu ngir ñu tàggook bokk gi mu am. Baatu kàddu bii mooy waxtaan wi mujj wi deesaat a jox àddina; te dina matal liggéeyam. Bu ñi ‘gëmuloon dëgg te bëgg njubadiul’ (2 Tessalonig 2:12), bayyiñu leen ñu jël réer gu tar te gëm fen, kon leerug dëgg dina leer ci kaw ñépp ñi seen xol ubbiku ngir nangu ko, te doom yi Boroom bi yépp ñi des ci Babilon dinañu dëggal woote bi ne: ‘Génneen ci moom, yéen sama askan wi’ (Peeñu Yonn wi 18:4).” The Great Controversy, 389, 390.

Ci nguur gi ñëw léegi buy yónnee alxamesu dund gi, ñi nekkoon askanu kàddug njëkk ga dinañu jot nax bu tar. Dale ci 11 Suwe 2001 ba kera bi nax bu tar gi di nuuru ci yoonu dund ga, yégleb malaaka ñaareel bi dees koy waxaat, te bañam di tektal bañug “artu ñetti yoon yi nekk ci Peeñu gi 14, saar 6 ba 12.” Ci xel mi, ñetti malaaka yi dees leen tektal ci yégleb malaaka ñaareel bi. Yéglebu malaaka ñaareel bi mooy: Babilon dafa daanu, daanu na, te yéglebu malaaka ñaareel bi dees koy teg diggante yéglebu jëkk ba ak yéglebu ñetteel ba.

Yégle baat bi jëkk ci Peeñu 18, mooy dellusi waxtu ndawsi bu ñaareel malaaka bi; waaye muy tegtal bañug nangu ñetti yégle yi yépp ci Peeñu 14. Yégle bu ñaareel malaaka bi dafa taxawal ñetti yégle yi yépp, te mu yor màndargay Alfa ak Omega, ndaxte ñu ko waare ci jaar-jaaru yëngu-yëngu malaaka bu jëkk bi, te dinañu ko dellooaat ci yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi. Yégle bi dafa xamle ne Babilon dafa daanu ñaari yoon, te ci melokaanu kàddug yonent bii, loolu mooy tegtal “jëfandikoo yonent bu ñetteel.”

Ñaari ñaar yu njëkk yi Baabylon daan, ni ko Babel ak Baabylon teewloo, dañuy firndeel daanu mujjug Baabylon bu bees bi. Wax ju ñaar-fànn ci daanu Baabylon ji ñu ngi ko wër ci wax ju njëkk ak wax ju mujj ci ñetti malaaka yi. Tàllalinu ñetti malaaka yi yor na màndargay Alfa ak Omega, ndaxte wax ju njëkk ji mi ngi ko rëral ni “xibaar bu baax bu sax ba fàww,” te loolu ci liy tekki mooy ne mooy xibaar bu baax bu baax bu sax ba fàww, walla beneen waxu xibaar bu baax bi ngir jamono yépp. Waxu ñetteel malaaka bi mooy xibaar bu baax bi di artu ci jël màndargay rab wi, ba taxna wax ju njëkk ji ak wax ju ñetteel ji, te mooy wax ju njëkk ak wax ju mujj, benn lañu, ndax ñoom ñépp xibaar bu baax lañu.

Alfa ak Omega dafa teg boppam “Dëgg” ci ñetti yégle yi, ndaxte baatub Ebrë buñu tekki ne “dëgg” mi, Mbindkat bu Yéeme bi moo ko sàkk ci boole benn, fukki ak ñett, ak bataaxal bu mujj ci alifbe Ebrë bi. “Fukki ak ñett” ci misaal dafay tegtal ñàkk dégg, te ci ñaareelu yégle bi lañuy xamale ñàkk dégg Babilon, ni ko ay jàngale yu jubadi ak njaaloom di won. Ni ñu ko bàyyi wax ba noppi, ñaareelu yégle bi itam am na boppam teg boppu Alfa ak Omega, ndaxte yégle bi ñu yégle woon ci jaar-jaaru Millerite ngir yégle ubbi àtte ba, dellu nañu koy waxaat ci yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi ngir xamale tēju àtte ba.

Mbogum Babel ci Génèse saar fukk ak benn, mooy jëfandikoo bu njëkk ci mbogum Babylone, te seede baaxu Nimrod ci ñàkk-ndeyjooram gu kawé gi yore mandargay yégleb malaaka bu njëkk bi. Naka lañu wone ci mbind yi weesu, ñetti yégle yi ñetti malaaka yi itam nekk nañu ci malaaka bu njëkk bi. Ci yégleb malaaka bu njëkk bi, waxiin wi ne, “ragal Yàlla,” dafay tegtal yégleb bu njëkk bi, te waxiin wi ne, “joxleen Ko ndam,” dafay tegtal yégleb malaaka bu ñaareel bi. Yégleb bu ñetteel bi nekk na ci bu njëkk bi, bi mu yéglee ne “waxtuw àtteem agsi na.”

Ci rotug Nimrod, mooy kër gu jëkk gu Babilon, ñetti jéego yi ñetti malaaka yi itam feeñ nañu fa. Loolu dafa mel ni bindu “go to.”

Te suuf mépp benn làkk la woon, te benn waxin lañu bokkoon. Bi loolu amee, bi ñuy tukki jóge penku, dañu gis benn xareb suuf ci réewum Shinar; te dañu fa dëkk. Noonu ñu waxante naan: “Na ñu defí, nu sàcc doj yu tabax, te lakk leen ba ñu baax.” Te tabax lañu jëfandikoo wuutu doj, te bitim lañu jëfandikoo wuutu simaa. Te ñu ne: “Na ñu defí, nu tabaxal sunu bopp dëkk ak benn kër gu kawé, ga taxam man a àgg asamaan; te na ñu defar sunu tur, ngir bañ a tasaaroo ci kow suuf si mépp.” Noonu Aji Sax ji wàcc ngir seet dëkk ba ak kër ga, ga doom aadama yi di tabax. Te Aji Sax ji ne: “Xoolleen, askan wi benn la, te ñépp am nañu benn làkk; te lii mooy li ñuy tàmbali a def. Léegi dara duñu man a tere ci ñoom ci lu ñu xalaat a def. Na ñu defí, nu wàcc, te nu jaxasoo seen làkk foofa, ngir kenn bañ a déggoo waxinu moroomam.” Noonu Aji Sax ji tasaaroo leen fa ba noppi ci kow suuf si mépp; te ñu bàyyi tabax dëkk ba. Moo tax tuddu nañu ko Babel, ndaxte fa la Aji Sax ji jaxasoo làkku suuf si mépp; te fa la leen Aji Sax ji tasaaroo ba noppi ci kow suuf si mépp. Njàlbéen ga 11:1–9.

Jëkk baabiy Babilon, mi ñu tegtal ci Babel, feeñ na ci wax ji: “kaayleen,” ñetti yoon. Ñetti malaaka yi ñépp dañu leen tegtal it ci malaaka bu njëkk bi. Saarub Daniel bu njëkk bi tamit dafa tegtal yégleb malaaka bu njëkk bi, te ni ko ñu waxoon ba noppi ci mbind yi, jumtukaayu nattu bu ñetti jëfandikoo yu xibaar bu baax bi ba fàww mi ngi nekk ci jéego bu njëkk bi, bi Daniel bañee lekk lekk Babilon, te tànnati ginnaaw loolu jox Yàlla ndam. Nattam bu njëkk bi mooyoon nattu

malaaka bu njëkk bi, bi wàccee ci mbootaayu Miller ci 11 Ut 1840 ak téere bu tuuti, bi ñu santoon Yowaana mu lekk ko.

Gannaaw ñu jox ko seet bu gis-gis buy noppalu ci fukki fan, te loolu won na wuute bi nekk ci diggante ñi lekkoon ñam wu Babilon, ak ñi tannee, ni Daniel, lekk mbaxan. Nattu ñaareel bi jur na ñaari xeet, ni ko ñëwug malaaka ñaareel bi itam defe woon ci atum 1844. Gannaaw nattu ñaareel boobu, ñëw na nattu bi ci mujju ñetti at, fa Nebukadnesar feeñale ay àtteem, ni ko ñëwug malaaka ñetteel bi teewaloon ci 22 Oktoobar 1844.

Gannaaw ndox mu mag ma weesoo, ñu sant Noowa mu tabax sarxalukaay yu bare, te bu koy defee warul woon a dagg mbaa xar rok yi mu jëfandikoo, te warul it a jëfandikoo simaa ci sarxalukaayam. Nimrood, ki weddi, dafa jëfandikoo brique ak simaa, di soppi sarxalukaayu kóllëre gi ñu digle woon ñi waroon a feesaat suuf si ñu jëfandikoo ko. Njëkk “go to” bi ci seedeem Nimrood dafay tegu “kóllëre dee” gu ñu sos ci ñaawteef ngir weddi njëkk yégle bi. Ñaareelu “go to” bi dafay tegu tabax kër gu kawé (Ab Jëmm) ak dëkk (Réew). Ñaareelu “go to” bi ci seedeem Nimrood mooy booleb Ab Jëmm ak Réew, te loolu mooy njaaloo gi ci yégleb malaaka ñaareel bi. Ñetteelu “go to” bi mooy tegu àtteb tas nit ñi ak jaaxle làkk yi.

Babilon bu njëkk yi dafay misaal ndigal malaaka bu njëkk bi, te Babilon bu ñaareel bi ci ñaari woneef yi samp per yi yu yàggal dëppook wàcci Babilon bu jamono jii, dafay misaal ndigal malaaka bu ñaareel bi. Loolu mooy ndaxte wàcci Babilon bi ni ko bindee ci téereb Daniel, moo teewal njëlbeén ak mujj, ni noonu itam ndigal malaaka bu ñaareel bi, mi ñuy yégle ci njëlbeén ak mujjug Adventisme. Sëriñ White wax na bu leer ne àtte bi ñu indiloon Belshazzar, dañu ko misaaloon ak àtte bi ñu indiloon Nebuchadnezzar.

“Ci buur bu mujj bu Babilon, ni mu deme ci misaal ci buur bu njëkkam, àtteb Ki Wottu Yàlla bi agsiwoon na ci moom: ‘Yow buur bi, ... waxees na la ne; nguur gi jëlees na la ko.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Ñaareelu Babilon bi ñaareel am na màndarga Alfa ak Omega, ni ko yégleb malaaka ñaareel bi itam amee. Màndarga googu dafa feeñ ci teggaat ak rébb ga bu buur yi njëkk ak mujj yi Babilon. Àtteg ak rébb Nebukadnesar dafa ñu koy wone ni “juróom-ñaar yiir,” te loolu mooy jëfandikoo buy jublu ci “juróom-ñaar yiir” yi nekk ci Leweetik ñaar-fukk ak juróom-benn, te “tasaaroo” bi nekk ci àtteg ak rébb Nimrood itam jëfandikoo la buy jublu ci “juróom-ñaar yiir” yi nekk ci Leweetik ñaar-fukk ak juróom-benn. Àtteg ak rébb Belshazzar dafa ñu koy wone ci araf yi safara yi, te yooyu da ñu tolloo ci ñaar junni ak juróom-ñett-fukk, di itam firndeel ne jubluwaay la ci “juróom-ñaar yiir” yi nekk ci Leweetik ñaar-fukk ak juróom-benn.

“Jëfandikoo gu ñett ci waxu yonent yi” mooy lu ñu tabax ci ñaari seede yu njëkk yi, te ñoom ñoo xamle te dëgëral melokaan yi yu matalukaayu ñetteel bi, moom mi mujj. Ak ñetti beti Babilon, benn ndigal bi sax di xamle betu Babilon, moom itam mooy xamle yoonu nguur gi jëfandikoo gu ñett ci waxu yonent yi sukkandikoo. Ñaari beti Babilon yi yu njëkk xamle nañu melokaan yu yonent yi yu ñetteel bet bi, moom mi mujj.

Jëfandikoo bu Millerite bi dellu na ci nettali bu Future for America ba ci bataaxal bi wër. Ci nettali bu Millerite bi, dafa amoon ab dajale yoonu tekki yu William Miller xam xam ci, te mu jëfandikoo leen ngir taxawal xeetu dëgg gi mu doon jëfandikoo ngir yégle ndigal bu malaaka bu njëkk bi; loolu moo doon benn màndarga-yoon ci nettali boobu. “Jëfandikoo kàddu waxu yonent gu ñetti yoon” mooy benn ci yoon yi ñu dajale ci fan yii mujj ngir taxawal xeetu dëgg gi ci biiram ndigal bu malaaka bu ñetteel bi diñu ko ràññee.

Ñettii fës yi Roma, booleekook ak ñettii fës yi ngàññug Babilon, dañoo lëkkaloo bu baax, waaye am nañu ay wuute. Jigéen ju bon ju Tir, walla Babilon, miy def njaaloo ak buur yi ci suuf, benn yaram la ak ñoom, waaye mooy nguuru ci kaw buur yooyu, ni Jezabel nekkoon ci kaw buur Ahab. Roma ju jamono ji mooy rab wu nekk ci Peeñug Yowaana fukki juróom ñaar gi, bi jigéen ju bon ju Babilon bu jamono ji war te nguuru ci kawam.

Danu yokk sax ci njàngum bii ci bind bi ci topp.

«Noonu ma sama bët jële woon na ndamalu bi, te ñu tektal ma ca desit yi ci suuf si. Malaaka mi ne leen: “Ndax dangeen daw juróom-ñaari musiba yu mujj yi? Ndax dangeen dem ca ndamalu bi, ba bânneex ci lépp lu Yàlla waajal ngir ñi ko bëgg te noppi a sonn ngir turam? Su fekkee ne waaw, kon war ngeen a dee ngir ngeen man a dund. Waajaluleen, waajaluleen, waajaluleen. War ngeen a am waajal gu gën a mag gi ngeen am léegi, ndaxte bésu Boroom bi ngi ñëw, di bés bu metti, ànd ak mer mu tar ak xëcë gu metti, ngir def suuf si neen te rey bàkkaarkat yi ci biiram. Saraxleen lépp Yàlla. Defleen lépp ci sarxal baam bi — bopp, alal, ak lépp — muy sarax su dund. Lépp la war ngir dugg ca ndamalu bi. Dencleen seen alal ca asamaan, fa sàcc mēnu cee agsi te xons du ko yàq. War ngeen a bopp ci sonni Kirist fii su ngeen bëggee bopp ak moom ci ndamam ginnaaw.»

“Asamaan dina jafe bu baax bu nu ko jotee jaarale ko ci coono. War nañu weddi bopp sunu yoon bépp, dee ci bopp sunu bés bu nekk, bàyyi Yeesu rekk mu feeñ, te denc sagoom yépp ci sunu gis-gis saa su nekk. Gis naa ne ñi dafa yàggul a nangu dëgg gi dinañu wara xam lu mooy sonnal ngir turu Almasi bi, ne dinañu am nattu yu ñu wara jaar te di yu tar te toy, ngir ñu setal leen te waajal leen jaarale ko ci coono ngir ñu man a jot màndarga Yàlla miy Dund, jaar ci jamono jafe-jafe ji, gis Buur bi ci taaram, te dëkk ci kanamu Yàlla ak malaaka yu set yu sell.”

«Bi ma gisoon li nu wara ne ngir man a moome ndam, te gannaaw gi ma gis li Yeesu sonn lool ngir jotil nu màndarga gu taaru nii, ma ñaanoon ngir ñu sóobu ci sonn yu Kirist, ngir bañ a ragal nattu yi, waaye nu yéeg leen ak muñ ak mbégte, xam ne Yeesu sonn na lool ngir nu man a neexal ci ay alal ndax ñàkkam ak ay coonom. Malaaka ma ne: “Bëggul sa bopp; war ngeen a dox gaaw.” Am na ci sunu ñoom ñu amoon jamono ngir jot dëgg gi te yokkutee ndànk-ndànk, te bépp jéego bu nu jël, moo nu may doole ngir jël bi ci topp. Waaye léegi jamono ji tēyee na, te li nu daan a jàng ci ay at, ñoom dinañu ko wara jàng ci ay weer yu néew. Ñoom itam dinañu am lu bare lu ñu wara fàttewaata ak lu bare lu ñu wara jàngaat. Ñi bëggul a nangu màndarga rab wi ak nataalam bi bu ndigal gi génnee, war nañu am léegi taxawaay bu wóor ngir wax ne: Déedéet, dunu ragal doxalinub rab wi.” Early Writings, 67.»